

Kataszteri felmérések

A természetföldrajzi dolgozatok első lépései közé tartozik az adatbázis felépítése. Ehhez, témánként változó vizsgálatokat és megfigyeléseket tartalmazó terepi adatgyűjtést végzünk.

Ennek célja, hogy a témánkhoz tartozó tereptárgyakról, földrajzi jelenségekről ugyanazokat a tulajdonságokat gyűjtsük össze szisztematikusan. Ezeknek az adatoknak a feldolgozásával készülhetnek el az adatok közötti összefüggéseket megjelenítő diagramok, és a különböző térinformatikai szoftverrel készíthető tematikus térképek. Az így nyert ábrák és térképek kiértékelése adja egy tudományos dolgozat (például szakdolgozat) vagy egy gyakorlati geográfusi munka gerincét.

Hulladékkataszteri felmérés

A környezet állapotára vonatkozó hathetes terepgyakorlaton olyan megfigyeléseket végzünk, amelyek segítségével a hulladék-elhelyezési viszonyokat tudjuk jellemezni.

A felmérés célja:

A hulladékkataszterben rögzítjük a település teljes közigazgatási területén (kül- és belterületen egyaránt) fellelhető, legalább 1 m² területet elérő, tartósan elhelyezett legális és illegális hulladéklerakókat.

A tulajdonságokból megállapíthatjuk a legális és illegális hulladéklerakók a potenciális környezeti veszélyességét, amelynek segítségével cselekvési tervet és prioritási sort is fel tudunk állítani a települési illegális hulladéklerakókra vonatkozóan.

A felmérés eszközei:

A mellékeltben szereplő tulajdonságok felvételéhez mérőszalag (esetleg kvadrátháló), fényképezőgép, kataszteri adatlap, GPS és/vagy topográfiai térkép szükséges. A feldolgozás Excel táblázatkezelő vagy valamilyen adatbázis-kezelő, valamint térinformatikai szoftverben történik.

A felmérés lépései:

1. A terepbejárás úgy történik, hogy szisztematikus rendszerben végigjárjuk a település összes utcáját és külterületi útját, dűlőjét, gyalogösvényét.

2. Az észlelt hulladéklerakónál megállva, sorszámot adunk, rögzítjük annak térbeli helyzetét, fotódokumentációt készítünk (nagyobb lerakó esetén akár több részletről is).

- A hulladéklerakó sorszámához, terepre menetel előtt megkeressük a KSH honlapján a település statisztikai kódját, s ehhez a három betűhöz adjuk 001 sorszámmal elkezdve a jelzéseket.

- Adott hulladéklerakó helyzetének (becsült középpontjának) rögzítéséhez 1:10 000 méretarányú topográfiai térkép (bizonyos területekre a fénymásolata az Intézetből elvihető), ennek hiányában 1:25:000 méretarányú topográfiai térkép vagy turistatérkép alkalmas. GPS segítségével helyszínen leolvassuk a földrajzi szélességi és hosszúsági koordinátákat, amellyel a térképen rögzítjük tereptárgy helyét. Előbbi eszköz nélkül, a térképre terepen felvitt pontokat utólag térinformatikai szoftverben rögzítve olvassuk le a koordinátákat.

3. A kataszteri adatlapban szereplő tulajdonságok értelemszerűen kitöltendőek.

Az összetételre vonatkozó segédtábla kiöltéséhez érdemes kvadráthálót készíteni. Ez nem más, mint egy 1x1 méteres összecusukható fakeret, benne 10 cm-ként szögekkel rögzített madzaggal. Ezáltal egy 10x10 cm-es négyzethálót kapunk. A kvadrátot ráfektetve a lerakó egy részére (nagyobb lerakó esetén 10 négyzetméterenként többször is, véletlenszerűen) az anyagi összetétel megállapítható, százalékos becsléssel, amely beírható a 2. segédtáblába.

4. A kataszteri adatok számítógépre vitele. Az összegyűjtött adatokat kódoljuk. Az adatok kódját a segédtábla sorszáma és a tulajdonság sorszáma jelenti, például: **1. A lerakóhely típusa a szemrevételezés alapján: 1: Szilárd:** 1. Települési – kódja 111

A kódokat valamilyen táblázat vagy adatbázis-kezelő programban, legegyszerűbb módon például Excel táblázatban, egyesével rögzítjük. Így egy olyan mátrixot kapunk, amelynek oszlopai az egyes tulajdonságokat, sorai a felmért hulladéklerakókat, az egyes cellák pedig a hozzá tartozó értéket/kódot tartalmazzák.

5. Települési és tematikus hulladéktérképek elkészítése a kiválasztott térinformatikai szoftverben.

Segédlet:

1. hulladékkataszteri adatlap

2. EMLA Alapítvány. Illegális hulladéklerakók feltárása a Közép- magyarországi Régióban. EMLA, Budapest.

Hulladéklerakó adatlap (Sándor Cs. EMLA Alapítvány, 2003)

GPS koordináták:	
Település:	
Helymeghatározás (pl. utcák):	
Növényzet leírása:	

1. A lerakóhely típusa a szemrevételezés alapján:

1. Szilárd:

1. Települési
2. Törmelék
3. Ipari
4. Élelmiszeripari
5. Mezőgazdasági
6. Döngút
7. Egyéb:
Nagyipari:
8. Szemes meddőhányó
9. Érces meddőhányó
10. Kohászati meddő
11. Pernyehányó

2. Iszap:

1. Komm. szennyvíziszap
2. Ipari szennyvíziszap
3. Ipari technológiai
4. Olajos iszap
5. Mezőgazdasági
6. Élelmiszeripari
7. Víz-előkészítési
8. Egyéb:

3. Folyékony

1. Komm. szippantott szennyvíz
2. Ipari szennyvíz elhelyező telep
3. Élelmiszeripari szennyvíz tároló
4. Szennyvíz tó
5. Hígrágya tároló, ürítő
6. Szeszfözdei szennyvíz
7. Egyéb:

2. A lerakóhelyen található hulladékok megoszlása (1. domináns, 2. előfordul 3. nyomokban)

Legfontosabb hulladék típusok				1	2	3	Leggyakoribb veszélyes-hulladék típusok				1	2	3
1	Háztartási hulladék						21	Gyógyászati hulladék					
2	Építkezési törmelék, silt						22	Akkumulátorok					
3	Növényi eredetű hulladék						23	Elemek					
4	Állati eredetű hulladék						24	Vegyszer, mosószer					
5	Trágya						25	Növényvédőszer					
6	Textil						26	Olaj, olajjal szennyezett tárgyak					
7	Papír						27	Azbeszt					
8	Szennyvíziszap, fekália						28	Üvegyapott					
9	Üveg hulladék						29	Festékek, hígítók, oldószer					
10	Műanyag, gumi hulladék						30	Állati tetemek, húsipari hulladék					
11	Fémhulladék, ócskavas						31	Nyersbőr					
12	Szeszfözdei hulladék						32	Impregnáló szerek hulladékai					
13	Hamu, salak						33	Gyógyszerek					
14	Egyéb :						34	Egyéb:					

3. A lerakóhely becsült területe (m²)

1	<10	
2	10-500	
3	500-5000	
4	5000<	

4.A hulladék becsült térfogata (m³)

1	<10	
2	10-500	
3	500-5000	
4	5000<	

5. A lerakóhely működése	6. Tájrendezés
1 Folyamatosan használt	1. Tervszerűen rekultivált:
2 Időszakosan használt	2. Rekultiválatlan
3 Felhagyott lerakó	2.1. kopár felszínű
	2.2. részben növényesedett
	2.3. teljesen növényesedett

7. Lerakó, befogadó morfológiája

Szilárd

1	Felhalmozás bolygatatlan felszínen	
2	Feltöltés (bánya) gödörben	
3	Lerakás bányaudvarban	
4	Mesterséges meder	
5	Természetes meder	
6	Töltésoldal	
7	Tereplépcső	
8	Völgyfeltöltés	
9	Egyéb:	

folyékony

1	Mesterséges vízfolyás	
2	Természetes vízfolyás	
3	Tó, nádas	
4	Földmedencében	
5	Tárolómedence nélkül	
6	Szigetelt medencében	
7	Beton műtárgyakban	
8	Egyéb:	

8. Élővízzel, talajvízzel való kapcsolat

1	Vízmosás, vagy vízmosás partján	
2	Időszakos vízfolyásban, vagy vízfolyás partján	
3	Állandó vízfolyás, vagy partján	
4	Ártéren	
5	Tóparton	
6	Holtág parton	
7	Időszakosan vízjárta (belvizes) területen	
8	Mély fekvésű vizenyős területen	
9	Felszíni vízzel közvetlen kapcsolat nincs	

9. A térség morfológiája		10. Rendezettségi állapota (szilárd hulladékokra)	
1	Dombtető	1	Rendezetlen
2	Domboldal	2	Időnként rendezett
3	Völgytalp	3	Tervszerűen üzemeltetett
4	Sík terület		

11. Műszaki védelem		12. Befogadó alapkőzet, talaj	
1	Külvízvédelmi árok	Vízáteresztő	
3	Zárható kapu	1	1.1 Feltalaj
4	Védő erdősáv		1.2 Törmelékes
5	Lerakó aljzatszigetelés		1.3 Karszt, repedezett kőzet
6	Csurgalékvíz gyűjtés, ártalmatlanítás	Víz záró, vízrekesztő	
	Egyéb: nincs	2	2.1 Agyagos
8	Nem tudja		2.2 Más

13. Infrastruktúra		14. A lerakóhely megfelelése a létesítési kritériumok alapján	
1	Elektromos energia ellátás	1	Természetvédelmi területen található
2	Ivóvíz ellátás	2	Közúttól való távolság <100 m
3	Szilárd burkolatú bekötőút	3	Vasúttól való távolság <100 m
4	Kommunális szennyvíz elhelyezés	4	Településtől való távolság <1000 m
5	Szociális és kezelő épület		
6	Hídmérleg		
7	Abronsmosó		

15. fotó száma

Adatfelvétel időpontja:

Adatfelvevő: